

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

ТӨСВИЙН ТӨВЛӨРҮҮЛЭН ЗАХИРАГЧ

АУДИТЫН КОД: ТӨА-2023/08/-НА-СТА-ТТЗ

ТӨВ АЙМГИЙН БАТСҮМБЭР СУМЫН ЗАСАГ ДАРГЫН 2022 ОНЫ
САНХҮҮГИЙН НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛД
ХИЙСЭН АУДИТЫН ТАЙЛАН

Зуунмод 2023 он

Аудитын газрын дарга, тэргүүлэх аудитор Ц.Хишигжаргал

Утас: 70272582 Цахим хаяг: khishigjargalts@audit.gov.mn

Аудитын менежер О.Амаржаргал

Утас: 70273463 Цахим хаяг: amarjargalo@audit.gov.mn

Ахлах аудитор Т.Майцэцэг

Утас: 70273204 Цахим хаяг: maitsetsegt@audit.gov.mn

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг
дараах хаягаар авна уу. Цахим хаяг: www.open.audit.mn

1.ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ДҮГНЭЛТ	3
2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ.....	5
3. САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА.....	9
3.4.1 Мөнгөн хөрөнгө	11
3.5.2 Авлага	11
3.5.4 Бараа материал.....	12
3.5.6 Үндсэн хөрөнгө.....	12
3.5.7 Өр төлбөр	13
3.5.10 Засгийн газрын хувь оролцоо.....	14
4. АУДИТЫН ТАЙЛАН	17
4.1 Ерөнхий зүйл.....	17
4.3 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт	17
4.4 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал.....	17
4.4.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт	17
4.5 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт	18
4.5.1 Завсрын аудитын талаар.....	18
4.6 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал	18
5. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ	19
5.3 Зөвлөмж.....	20
6. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ.....	22

Товчилсон үгийн жагсаалт

УСНББОУС	Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт
АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагын Олон Улсын Стандарт
ТӨБЗГ	Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газар
СТСХ	Санхүү, төрийн сангийн хэлтэс
ЗДТГ	Засаг даргын тамгын газар
ОНХС	Орон нутгийн хөгжлийн газар

1.ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ДҮГНЭЛТ

ТӨВ АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

41100, Төв аймаг, Зуунмол сум
Утас: 70272582, Цахим шуудан: tuv@audit.gov.mn
Цахим хаяг: www.audit.mn

2023.03.24 № 01/231
танай _____-ны № _____-т
Өөрчлөлтгүй дүгнэлт

ТӨВ АЙМГИЙН БАТСҮМБЭР СУМЫН
ЗАСАГ ДАРГЫН ОРЛОГЧ Ц.БУЛГАН ТАНАА

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.3-д заасны дагуу Төв аймгийн Батсүмбэр сумын Засаг даргын 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх нэгтгэсэн санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Төв аймгийн Батсүмбэр сумын Засаг даргын 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, аудит хийгдэх байгууллагаас хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Асуудлыг онцолсон хэсэг

Төв аймгийн Батсүмбэр сум нь тайлант хугацаанд төмсний тариалалтыг 122 иргэн 11 аж ахуйн нэгж байгууллага 280.5 га талбайд хийж 4,305.7 тн ургац хураан авснаар төмсний нэгжийн ургацаар аймагтаа тэргүүлж, хүнсний ногоог 119 иргэн, 16 аж ахуйн нэгж байгууллага 241.8 га талбайд тариалж 2403.2 тн ургац хураан авснаар хүнсний ногооны нэгжийн ургацаар аймагтаа 3 дугаар байр эзэлсэн амжилт гаргасан байна.

Төв аймгийн Батсүмбэр сумын Засаг даргын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрт дэвшүүлсэн 47 зорилт 187 арга хэмжээний хэрэгжилтийн явцыг 76,8 хувьтай хэрэгжүүлсэн байна.

Аудитын гол асуудал

Тухайн байгууллагын санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн аудитад нөлөө үзүүлэх материаллаг буруу илэрхийлэл, нөлөө бүхий эрсдэл, удирдлагын үлэмж хэмжээний шийдэл бүхий ажил гүйлгээ байхгүй байна.

Сангийн яамны 2023 оны 01 дүгээр сарын 05-ны өдрийн 10/84 дугаартай албан бичгээр ирүүлсэн 2022 оны жилийн эцсийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан гаргах чиглэлийн дагуу гүйцэтгэл, үр дүнгээр санхүүжих улсын төсвийн байгууллагуудын 6,473,867.1 мянган төгрөгийн үндсэн хөрөнгө, 401,332.1 мянган төгрөгийн бараа материал, 160,532.5 мянган төгрөгийн авлагын үлдэгдлийг шилжүүлэн тайлагнасан байна.

G/Arkhir/Alban bichig 2023/ A4

19020303

Бусад асуудлын хэсэг

Аудитыг гүйцэтгэхэд аудитын хамрах хүрээний хязгаарлалт хийх шаардлагагүй болон хангалттай, зохистой нотолгоог олж авах боломжгүй нөхцөл үүсээгүй тул бидний олж авсан нотолгоо нь аудитын дүгнэлтийн суурь болоход хүрэлцээтэй, зохистой гэж үзлээ. Тус санхүүгийн тайланд толилуулаагүй, тодруулаагүй асуудал байхгүй болно.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА,
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Ц.ХИШИГЖАРГАЛ

2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн байдлын тайлан

2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон

/мянган төгрөгөөр/

Код:	Тайлангийн үзүүлэлт	Тодруулга	2021оны 12-р сарын 31	2022 оны 12-р сарын 31
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН		1,627,893.80	1,768,762.40
31	МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ	3а, 3б	531,222.60	1,325,326.00
33	АВЛАГА	5а, 5б, 6а, 6б	540,271.50	253,231.70
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	8а, 8б, 8в	547,399.60	181,204.70
36	НӨӨЦИЙН БАРАА	9а	9,000.00	9,000.00
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН		7,815,586.40	2,120,718.80
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	12а, 12б, 12в	7,815,586.40	2,120,718.80
39200	Биет хөрөнгө		7,394,985.70	1,468,322.80
39300	Биет бус хөрөнгө	13	420,600.70	652,396.10
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II		9,443,480.20	3,889,481.20
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР		2,028.30	3,312.20
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	15а, 15б	2,028.30	3,312.20
41300	Өглөг	17а, 17б	2,028.30	3,312.20
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН		9,441,451.90	3,886,169.00
51	Засгийн газрын хувь оролцоо		9,441,451.90	3,886,169.00
51100	Засгийн газрын оруулсан капитал		3,432,225.70	1,112,351.80
511002	Орон нутгийн төсвийн оруулсан хөрөнгө		3,432,225.70	1,112,351.80
51200	Хуримтлагдсан үр дүн		3,263,246.80	2,546,909.70
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү		2,745,979.50	226,907.40
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V		9,443,480.20	3,889,481.20

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн үр дүнгийн тайлан

2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон

/мянган төгрөгөөр/

Код:	Тайлангийн үзүүлэлт	Тодруулга	2021оны 12-р сарын 31	2022 оны 12-р сарын 31
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)		6,424,084.40	3,445,646.30
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО		418,509.60	1,271,169.40
110	Орлогын албан татвар		168,880.00	604,274.80
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар		168,880.00	638,079.80
1101	Хувь хүний орлогын албан татварын буцаан олголт		0	-33,805.10
113	Хөрөнгийн албан татвар		3,250.20	130,043.30
118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж		246,379.40	536,851.30
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	1а, 1б	749,246.80	1,110,850.50
120	Нийтлэг татварын бус орлого		749,246.80	1,110,850.50
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО		5,256,328.00	1,063,626.30
II	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	2а, 2б	6,405,471.10	1,897,121.10
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ		6,385,491.10	1,537,811.70
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ		4,758,754.40	1,526,382.50
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил		2,669,437.20	424,773.70
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл		344,945.70	54,194.50
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал		376,427.80	564,730.10
2104	Хангамж, бараа материалын зардал		95,861.20	72,114.00
2105	Нормативт зардал		733,995.80	0
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал		18,239.10	15,286.60
2107	Томилолт, зочны зардал		3,616.00	5,559.10
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж		5,765.50	69,299.30
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал		510,466.10	320,425.20
212	ТАТААС		56,685.00	0
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ		1,570,051.70	11,429.20
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ		19,980.00	359,309.40
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (III)=(I)-(II)		18,613.30	1,548,525.20
V	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН		3,403.00	6,923,175.30
VI	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ НИЙТ ҮР ДҮН (VI)=(III)+(IV)-(V)		15,210.40	-5,374,650.10

2.3 Аудит хийсэн нэгтгэсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон

/ мянган төгрөгөөр/

Код:	Тайлангийн үзүүлэлт	2021 оны 12-р сарын 31	2022 оны 12-р сарын 31
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (I)	5,926,395.40	2,718,727.90
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО	418,509.60	1,271,169.40
110	Орлогын албан татвар	168,880.00	604,274.80
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар	168,880.00	638,079.80
1101	Хувь хүний орлогын албан татварын буцаан олголт	0	-33,805.10
113	Хөрөнгийн албан татвар	3,250.20	130,043.30
118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж	246,379.40	536,851.30
1180	Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж	57,504.20	38,719.00
1181	Газрын төлбөр	16,455.80	19,856.90
1182	Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр	172,419.40	478,275.40
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	405,218.80	383,932.20
120	Нийтлэг татварын бус орлого	405,218.80	383,932.20
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	5,102,667.00	1,063,626.30
II	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	5,650,956.10	1,570,140.60
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	5,650,956.10	1,570,140.60
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	3,990,557.40	1,535,898.50
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	2,630,206.60	423,501.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	349,495.60	54,498.30
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	380,713.40	565,239.80
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	246,326.20	61,931.60
2105	Нормативт зардал	199,501.00	185,171.40
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	16,320.40	17,251.20
2107	Томилолт, зочны зардал	3,770.00	4,464.90
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	5,396.30	70,493.40
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	158,828.00	153,347.00
212	ТАТААС	56,685.00	0
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	1,603,713.70	34,242.10
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(I)-(II)	275,439.20	1,148,587.30
V	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (V)	150,488.30	314,384.00
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	150,488.30	314,384.00
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	150,488.30	314,384.00
VI	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VI)=(IV)-(V)	-150,488.30	-314,384.00
VII	САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭНИЙ	-85,230.10	-40,100.00
23	ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ	85,230.10	40,100.00
VIII	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VIII)=(III)+(VI)+(VII)	39,720.80	794,103.30
101	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	491,501.80	531,222.60
20	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	531,222.60	1,325,326.00

2.4 Аудит хийсэн нэгтгэсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон

/мянган төгрөгөөр/

Код:	Тайлангийн үзүүлэлт	Засгийн газрын хувь оролцооний нийт дүн	Нийт цэвэр хөрөнгө/өмч
1	2020 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	9,426,241.60	9,426,241.60
3	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	9,426,241.60	9,426,241.60
9	Тайлант үеийн үр дүн	15,210.40	15,210.40
10	2021 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	9,441,451.90	9,441,451.90
11	2022 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл	9,441,451.90	9,441,451.90
12	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	-5,900,184.90	-5,900,184.90
13	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	3,541,267.00	3,541,267.00
19	Тайлант үеийн үр дүн	-5,374,650.10	-5,374,650.10
20	2022 оны 12-р сарын 31-наарх үлдэгдэл	3,886,169.00	3,886,169.00

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон

/мянган төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан	Гүйцэтгэл зөрүү
II	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	2,119,964,300.00	1,617,776,475.78	502,187,824.22
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	1,363,150,300.00	1,271,907,187.78	91,243,112.22
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	1,350,497,600.00	1,259,757,440.78	90,740,159.22
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	456,545,000.00	421,949,167.92	34,595,832.08
210101	Үндсэн цалин	356,961,000.00	327,332,063.67	29,628,936.33
210102	Нэмэгдэл	81,380,300.00	65,254,783.63	16,125,516.37
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	0	3,437,415.70	-3,437,415.70
210104	Урамшуулал	18,203,700.00	25,758,826.92	-7,555,126.92
210105	Гэрээт ажлын хөлс	0	166,078.00	-166,078.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	60,569,000.00	53,862,388.39	6,706,611.61
210201	Тэтгэврийн даатгал	42,247,200.00	36,649,705.58	5,597,494.42
210202	Тэтгэмжийн даатгал	4,580,500.00	4,532,534.83	47,965.17
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	3,664,400.00	3,424,305.06	240,094.94
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	916,100.00	854,874.65	61,225.35
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	9,160,800.00	8,400,968.27	759,831.73
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	571,372,800.00	565,239,751.76	6,133,048.24
210301	Гэрэл, цахилгаан	57,111,300.00	63,675,563.22	-6,564,263.22
210302	Түлш, халаалт	497,181,000.00	491,163,343.54	6,017,656.46
210303	Цэвэр, бохир ус	17,080,500.00	10,400,845.00	6,679,655.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	60,098,900.00	59,770,218.71	328,681.29
210401	Бичиг хэрэг	1,784,100.00	1,811,000.00	-26,900.00
210402	Тээвэр, шатахуун	15,194,100.00	15,167,200.00	26,900.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	1,920,700.00	1,592,019.00	328,681.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал,	41,200,000.00	41,199,999.71	0.29
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	17,920,000.00	17,251,200.00	668,800.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	4,500,000.00	4,499,200.00	800.00
210604	Урсгал засвар	13,420,000.00	12,752,000.00	668,000.00
2107	Томилолт, зочны зардал	4,477,300.00	4,464,900.00	12,400.00
210702	Дотоод албан томилолт	4,477,300.00	4,464,900.00	12,400.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	69,825,400.00	69,568,381.00	257,019.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	68,198,900.00	68,113,021.00	85,879.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	528,000.00	528,000.00	0.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	456,300.00	335,700.00	120,600.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	449,700.00	407,660.00	42,040.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	192,500.00	184,000.00	8,500.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	109,689,200.00	67,651,433.00	42,037,767.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	107,089,200.00	65,051,433.00	42,037,767.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	2,600,000.00	2,600,000.00	0.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	12,652,700.00	12,149,747.00	502,953.00
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	12,652,700.00	12,149,747.00	502,953.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	9,852,700.00	9,852,700.00	0.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	2,800,000.00	2,297,047.00	502,953.00
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	606,514,000.00	305,769,288.00	300,744,712.00
220001	Барилга байгууламж	80,000,000.00	141,526,073.00	-61,526,073.00
223001	Бусад хөрөнгө	526,514,000.00	164,243,215.00	362,270,785.00
23	ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР	150,300,000.00	40,100,000.00	110,200,000.00
230001	Эргэж төлөгдөх зээл	150,300,000.00	40,100,000.00	110,200,000.00
III	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	2,119,964,300.00	1,698,556,191.78	421,408,108.22
31	УЛСЫН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	316,623,000.00	316,623,000.00	0.00
310004	Орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн сангаас санхүүжих	316,623,000.00	316,623,000.00	0.00
32	ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	1,506,898,900.00	1,271,877,187.78	235,021,712.22
320001	Орон нутгийн төсвөөс	1,506,898,900.00	1,271,877,187.78	235,021,712.22
35	ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС	296,442,400.00	110,056,004.00	186,386,396.00
350001	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	150,300,000.00	110,026,004.00	40,273,996.00
350002	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	0	30,000.00	-30,000.00
350003	Урьд оны үлдэгдлээс санхүүжих	146,142,400.00	0	146,142,400.00
4	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл□	0	236,659,676.39	-236,659,676.39
5	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл□	0	307,873,765.00	-307,873,765.00

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан
2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон

/төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	ӨМНӨХ ОН	ТАЙЛАНТ ОН
II	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	335,573,075.00	108,324,555.00
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	335,573,075.00	108,324,555.00
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	211,048,027.00	95,797,817.00
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	37,060,558.00	0
210101	Үндсэн цалин	5,551,600.00	0
210102	Нэмэгдэл	31,508,958.00	0
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	4,678,605.00	0
210201	Тэтгэврийн даатгал	4,678,605.00	0
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	1,707,530.00	0
210301	Гэрэл, цахилгаан	1,707,530.00	0
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	4,108,572.00	1,809,378.00
210401	Бичиг хэрэг	764,362.00	0
210402	Тээвэр, шатахуун	3,344,210.00	1,809,378.00
2105	Нормативт зардал	64,148,512.00	0
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	62,701,007.00	0
210502	Хоол, хүнс	1,447,505.00	0
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	16,936,480.00	0
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	13,077,980.00	0
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	3,858,500.00	0
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр,	1,067,498.00	400,000.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний	1,067,498.00	400,000.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	81,340,272.00	93,588,439.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	70,874,472.00	93,588,439.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	10,465,800.00	0
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	124,525,048.00	12,526,738.00
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	115,186,187.00	0
213208	Хөдөө орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажилласан албан хаагчдад төрөөс үзүүлэх дэмжлэг	68,181,100.00	0
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	47,005,087.00	0
2133	Олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	9,338,861.00	12,526,738.00
213403	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, төвлөрүүлэх шилжүүлэг	9,338,861.00	0
213503	Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, төвлөрүүлэх шилжүүлэг	0	12,526,738.00
I	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	348,099,813.00	95,797,817.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	348,099,813.00	95,797,817.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	310,586,613.00	6,907,602.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	37,513,200.00	88,890,215.00
III	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(II)-(I)	12,526,738.00	-12,526,738.00
9	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	0	12,526,738.00
10	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	12,526,738.00	0

3. САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА

3.1 Байгууллага, түүний үйл ажиллагаа

Төв аймгийн Батсүмбэр сумын Засаг дарга нь Монгол Улсын Засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хуулийн 56 дугаар зүйлийн 56.1-д “Засаг дарга нь харьяалах нутаг дэвсгэртээ хууль тогтоомж, Засгийн газрын шийдвэр, харьяалах дээд шатны Засаг даргын шийдвэрийн гүйцэтгэлийг хангах, түүнчлэн тухайн Хурлын шийдвэрийг хэрэгжүүлэх чиг үүрэг бүхий төрийн төлөөлөгч мөн” гэж заасан ба мөн хуулийн 59 дүгээр зүйлийн 59.1-д “Сумын Засаг дарга харьяалах нутаг дэвсгэрийн хэмжээнд дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ” гэж заасны дагуу 59.1.1-59.1.23-д заасан бүрэн эрхийг хэрэгжүүлдэг байна.

Мөн Төсвийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.2-д “Төсвийн ерөнхийлөн захирагч төсвийн удирдлагын талаар дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ” гэж заасны дагуу 14.2.1-14.2.12-т заасан бүрэн эрхийг, мөн хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.4-д “Төсвийн төвлөрүүлэн захирагч нь түүнд харьяалагдах төсвийн талаар дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ” гэж заасан бүрэн эрхийг тус тус хэрэгжүүлэн, Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангаа аймгийн Төсвийн ерөнхийлөн захирагчид нэгтгэн тайлагнадаг байна.

Нийгмийн хариуцлагын хүрээнд Шинэс Ой ХХК 2,700.0 мянган төгрөгөөр 300 ш мод, Халх голын хишиг ХХК ЕБС-н 130 хүүхдэд 910.0 мянган төгрөгийн үнэ бүхий зүйлс, Эко Хатан ХХК 24-р тоочиг 8,400.0 мянган төгрөгөөр модон гүүр, Мандал буян ХХК ЕБС-д 58,000.0 мянган төгрөгөөр хүүхдийн автобус, Эх нутгийн иргэд ТББ ЗДТГ-ын боловсон 00-ийг 20,000.0 мянган төгрөгөөр гүйцэтгэж байгаа ба Хандгайн зоо ХХК Баянголын сургууль, цэцэрлэгийн хашааг бүрэн шинэчилсэн байна.

Тайлант онд 122 иргэн 11 аж ахуйн нэгж 280.5 га талбайд тариалалт хийж 4,305.7 тн ургац хураан авснаар аймгийн Засаг даргатай байгуулсан гэрээний хэрэгжилт төмс тариалалт 130,1 хувь, ургац хураалт 132,0 хувьтай хэрэгжүүлэн төмсний нэгжийн ургацаар аймагтаа тэргүүлж, хүнсний ногоо 119 иргэн, 16 аж ахуйн нэгж байгууллага 241,8 га талбайд тариалж 2,403.2 тн ургац хураан авснаар хүнсний ногооны нэгжийн ургацаар аймгийн Засаг даргатай байгуулсан гэрээний хэрэгжилт тариалалт 112,9 хувь, ургац хураалт 78,8 хувьтай хэрэгжүүлэн аймагтаа 3 дугаар байр эзэлсэн амжилт гаргасан.

Төв аймгийн Батсүмбэр сумын Засаг даргын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрт дэвшүүлсэн 47 зорилт 187 арга хэмжээний хэрэгжилтийн явцыг 76,8 хувьтай хэрэгжүүлсэн байна.

3.2 Байгууллагын гадаад, дотоод орчин

Батсүмбэр сумын Засаг дарга нь үйл ажиллагаандаа Монгол Улсын Үндсэн хууль, Төрийн албаны тухай хууль, Засаг захиргаа нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хууль, Төсвийн тухай хууль, Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил үйлчилгээ худалдан авах тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Нийгмийн даатгалын тухай хууль, Хувь хүний орлогын албан татварын тухай хууль, Хөдөлмөрийн тухай хууль, Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хууль Шилэн дансны тухай хууль зэргийг үйл ажиллагаандаа мөрдлөг болгон ажиллаж байна.

Байгууллагын удирдлагын хэрэгжүүлж буй дотоод хяналтаас төлөвлөлтийн үе шатанд аудитад хамрагдаагүй, гүйцэтгэх үе шатанд хяналтын сорил гүйцэтгэсний үр дүнд дотоод хяналтын үйл ажиллагааны зохион байгуулалт, хэрэгжилт үр нөлөөгүй байна.

Сумын Засаг даргын баталсан удирдамж төлөвлөгөөний дагуу ЕБС, цэцэрлэгийн үйл ажиллагаанд болон хөдөөгийн багуудын сургууль, сургуулийн өмнөх боловсролын үйл ажиллагаанд, Худалдаа үйлчилгээний байгууллагуудын албан татвар, төлбөр хураамж төлж байгаа эсэхэд, төсөвт байгууллагуудын нягтлан бодох бүртгэл хөтлөлт, анхан шатны баримтын бүрдүүлэлт зэрэгт хяналт хийж, ажлын дүгнэлт тайланг бичсэн байна.

Төлөвлөлтийн үе шатанд дотоод аудитын чиг үүрэг, түүний гүйцэтгэсэн ажлын найдвартай байдлын талаар ойлголт олж авснаар дотоод аудитын гүйцэтгэсэн ажлыг аудитад ашиглах, дотоод аудитораас шууд туслалцаа авах шаардлагагүй гэж үзсэн.

3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал

Санхүүгийн тайланг бүх материаллаг зүйлсийн хувьд холбогдох санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн эсэх талаар аудитор дүгнэлтээ илэрхийлснээр санхүүгийн тайлангийн зорилтот хэрэглэгчдийн зүгээс үзүүлэх итгэл үнэмшлийн хэмжээг нэмэгдүүлэхэд санхүүгийн тайлангийн аудитын зорилго оршино.

Төв аймгийн Батсүмбэр сумын Засаг даргын 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан дахь ажил гүйлгээг аккрузал сууриар хөтөлж, нийтлэг зорилготой, үнэн зөв толилуулгын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн байна.

Төв аймгийн Батсүмбэр сумын Засаг даргын нэгтгэсэн тайланд мөрдөх нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг байхгүй байна.

3.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлого, толилуулгад гарсан өөрчлөлтүүд

Төв аймгийн Батсүмбэр сумын Засаг даргын 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланг Сангийн сайдын 2015 оны 341 дүгээр тушаалаар баталсан “Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн болон Засгийн газрын санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, тодруулга бэлтгэх журам”-ын дагуу бэлтгэсэн байна.

Тайлант оны жилийн эцсийн санхүүгийн байдлын тайлангаарх нийт хөрөнгийн дүн 3,889,481.2 мянган төгрөг болж, өмнөх оноос 5,553,999.0 мянган төгрөгөөр буюу 41,2 хувиар буурсан байна.

Хүснэгт 1. Санхүүгийн байдлын тайлангийн үзүүлэлт

/мянган төгрөгөөр/			
Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өөрчлөлт
Б	1	2	3=2-1
Мөнгөн хөрөнгө	531,222.7	1,325,326.0	794,103.3
Авлага	540,271.5	253,231.7	-287,039.8
Бараа материал	556,399.6	190,204.7	-366,194.9
Үндсэн хөрөнгө	7,815,586.4	2,120,718.8	-5,694,867.6
Нийт хөрөнгө	9,443,480.2	3,889,481.2	-5,553,999.0
Өр төлбөр	2,028.3	3,312.2	1,283.9
Засгийн газрын хувь оролцоо /Эздийн өмч/	9,441,451.9	3,886,169.0	-5,555,282.9
Өр төлбөр ба цэвэр хөрөнгө/өмчийн дүн	9,443,480.2	3,889,481.20	-5,553,999.00

Дээрх хүснэгтээс мөнгөн хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл 1,325,326.0 мянган төгрөг болж, өмнөх оноос 794,103.3 мянган төгрөгөөр өссөн байна. Энэ нь орон нутгийн ерөнхий орлогын данс 992,800.0 мянган төгрөг болж, өмнөх оноос 737,385.1 мянган төгрөгөөр, хоршоо хөгжүүлэх сангийн эцсийн үлдэгдэл 164,885.4 мянган төгрөг болж, өмнөх оноос 69,926.0 мянган төгрөгөөр өссөн нь нөлөөлсөн байна.

Авлагын эцсийн үлдэгдэл 253,231.7 мянган төгрөг болж, өмнөх оноос 287,039.8 мянган төгрөгөөр буурсан нь гүйцэтгэл, үр дүнгээр санхүүжих улсын төсвийн байгууллага ЕБС, Цэцэрлэг, Эрүүл мэндийн төв, Соёлын төвийн 1,160,532.5 мянган төгрөгийн авлагыг шилжүүлж, хоршоо хөгжүүлэх сангийн авлага 67,689.8 мянган төгрөгөөр өмнөх оноос буурснаас шалтгаалсан байна.

Бараа материалын эцсийн үлдэгдэл 190,204.7 мянган төгрөг болж, өмнөх оноос 366,194.0 мянган төгрөгөөр буурсан нь гүйцэтгэл, үр дүнгээр санхүүжих улсын төсвийн байгууллагууд харьяа байгууллагууддаа санхүүгийн тайлангаа нэгтгэдэг болсноор Эрүүл мэндийн төвийн 126,082.1 мянган төгрөг, ЕБС-ийн 181,940.3 мянган төгрөг, Цэцэрлэгийн 81,921.6 мянган төгрөг, Соёлын төвийн 11,388.1 мянган төгрөгийн, нийт 401,332.1 мянган төгрөгийн бараа материалыг шилжүүлсэн нь нөлөөлсөн байна.

Үндсэн хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл 2,120,718.8 мянган төгрөг болж, өмнөх оноос - 5,694,867.6 мянган төгрөгөөр буурсан нь гүйцэтгэл, үр дүнгээр санхүүжих улсын төсвийн ЕБС, Цэцэрлэг, Эмнэлэг, Соёлын төвийн байгууллагуудын 6,473,867.1 мянган төгрөгийн үндсэн хөрөнгийг шилжүүлснээс шалтгаалсан байна.

Засгийн газрын хувь оролцоо /Эздийн өмч/ нь 3,886,169.0 мянган төгрөг болж, өмнөх оноос 5,555,282.9 мянган төгрөгөөр буурсан нь гүйцэтгэл, үр дүнгээр санхүүжих улсын төсвийн ЕБС, Цэцэрлэг, Эрүүл мэндийн төвийн, Соёлын төвийн байгууллагуудын авлага, засгийн газрын сан, дахин үнэлгээний нэмэгдлийг өмнөх үеийн үр дүн дансанд хааж, тайлант оны үр дүн 5,374,650.1 мянган төгрөгөөр буурснаас шалтгаалсан байна.

3.4.1 Мөнгөн хөрөнгө

Мөнгөн хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл 457,272.2 мянган төгрөг болж, өмнөх оноос 154,617.2 мянган төгрөгөөр өссөн байна.

Хүснэгт 2. Мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл

/мянган төгрөгөөр/			
Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Банканд байгаа бэлэн мөнгө	531,222.7	1,325,325.9	794,103.3
Төгрөг	531,222.7	1,325,325.9	794,103.3
Төрийн сангийн харилцах	492,074.6	1,300,674.0	808,599.4
Нэмэлт санхүүжилтийн харилцах	12,526.7		-12,526.7
Арилжааны банк дахь харилцах	26,621.3	24,651.9	-1,969.4
Дүн	531,222.7	1,325,325.9	794,103.3

Эх сурвалж: Засаг даргын 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Мөнгөн хөрөнгийн Төрийн сангийн харилцах дансны эцсийн үлдэгдэл 1,300,674.0 мянган төгрөгийн 76,3 хувь буюу 992,800.0 мянган төгрөгийг орон нутгийн төсвийн орлогын, 11,0 хувь буюу 142,988.4 мянган төгрөгийг Орон нутгийн хөгжлийн сангийн, 12,7 хувь буюу 164,885.4 мянган төгрөгийг хоршоо хөгжүүлэх сангийн дансны үлдэгдэл эзэлж байна. Эмийн эргэлтийн сангийн үлдэгдэл арилжааны банканд байршиж байна.

Мөнгөн хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл өмнөх оноос 794,103.3 мянган төгрөгөөр өссөн нь байгалийн нөөц ашигласны төлбөрийн орлого 394,237.9 мянган төгрөгөөр давж биелсэнтэй холбоотой байна.

Аудитын илрүүлэлт

Засаг даргын нэгтгэсэн санхүү байдлын тайланд Төрийн сангийн харилцах дансны эцсийн үлдэгдлийг 1,225,925.1 мянган төгрөгөөр тайлагнасан нь сангийн яамны И-хуулганаас татсан 1,300,674.1 мянган төгрөгөөс 74,749.0 мянган төгрөгөөр зөрүүтэй байсныг аудитын явцад залруулсан.

3.5.2 Авлага

Авлага дансны эцсийн үлдэгдэл 253,321.7 мянган төгрөг болж, өмнөх оноос 287,039.8 мянган төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт 3. Авлагын үлдэгдэл

/мянган төгрөгөөр/			
Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Ажиллагчтай холбогдсон авлага	623.0	200.5	-422.5
Байгууллагаас авах авлага	215,689.00	3,962.90	-211726.1
Хувь хүмүүсээс авах авлага	323,959.50	249,068.30	-74,891.20
Дүн	540,271.50	253,231.70	-287,039.80

Эх сурвалж: Засаг даргын 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Авлагын жилийн эцсийн үлдэгдэл 253,231.7 мянган төгрөгийн 98,4 хувийг хувь буюу 249,068.3 мянган төгрөгийг хүмүүсээс авах авлага эзэлж байна. Хувь хүмүүсээс авах авлагын 98,5 хувь буюу 245,247.0 мянган төгрөг нь хоршоо, хөгжүүлэх сангийн авлага байна.

Аудитын илрүүлэлт

Ойн ангийн санхүүгийн аудитаар өмнөх онд үүссэн ажиллагсадтай холбоотой 200.5 мянган төгрөгийн авлага, 36.3 мянган төгрөгийн өглөгийг тайлант онд барагдуулаагүй зөрчилд зөвлөмж өгөгдсөн байна.

3.5.4 Бараа материал

Бараа материалын дансны эцсийн үлдэгдэл 190,204.4 мянган төгрөг болж, өмнөх оноос 299,015.7 мянган төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт 5. Бараа материалын үлдэгдэл

/мянган төгрөгөөр/			
Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Түүхий эд материал	142,063.10	92,597.90	-24,684.80
Тусгай зориулалттай материал	16,364.70	14472.7	-12,419.70
Эм боох материал	125,698.40	78,125.20	-12,265.10
Хангамжийн материал	405,336.50	88,606.50	-274,330.90
Бичиг хэргийн материал	5,537.50	2,902.70	-6,467.80
Аж ахуйн материал	9,348.70	6,679.30	-84,493.20
Сэлбэг хэрэгсэл	6,655.50	4,865.00	
Түлш, шатах тослох материал	6,513.10	3,086.10	
Барилгын засварын материал	7,417.30	1,157.60	-9,121.40
Хүнсний материал	24,555.70	13,227.90	-2,065.00
Бусад хангамжийн материал	345,308.70	56,687.90	-177,183.50
Нөөц бараа	9,000.0	9,000.00	5,000.00
Дүн	556,399.60	190,204.40	299,015.70

Эх сурвалж: Засаг даргын 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Бараа материалын эцсийн үлдэгдэл 190,204.4 мянган төгрөгийн 37,7 хувийг ЗДТГ, 42,0 хувийг эмийн эргэлтийн сан, 16,8 хувийг Ойн ангийн, 3,5 хувийг ИТХ-ын бараа материал эзэлж байна.

Бараа материалын оны эхний үлдэгдэл 299,015.7 мянган төгрөгөөр буурсан нь тайлант хугацаанд 276,751.2 мянган төгрөгийн бараа материал нэмэгдэж, гүйцэтгэл, үр дүнгээр санхүүжих ЕБС-ийн 181,940.3 мянган төгрөг, Цэцэрлэгийн 81,21.6 мянган төгрөг, Эрүүл мэндийн төвийн 126,082.1 мянган төгрөг, Соёлын төвийн 11,388.1 мянган төгрөг, нийт 401,332.1 мянган төгрөгийн бараа материалын үлдэгдлийг улсын төсвийн байгууллагад шилжүүлсэнтэй холбоотой байна.

Аудитын илрүүлэлт

ЗДТГ-ын 2022 оны санхүүгийн тайланд хийсэн аудитаар:

- Шатахууны талоны 600.0 мянган төгрөгийн үлдэгдлийг бараа материалын тооллогын бүртгэлд хөтлөөгүй нь тухайн хөрөнгө оршин буй эсэхийг нотлох боломжгүй зөрчилд төлбөрийн акт тогтоосон.
- Бараа материалын дансанд 2021 онд бэлтгэсэн 9,000.0 мянган төгрөгийн үнэтэй 279 шуудай хорголжин тэжээлийг борлуулаагүй үр ашиггүй хөрөнгө бэлтгэсэн, орон нутагт зах зээлд борлогдож байгаа үнэ нь дансны үнээс доогуур тул борлогдоогүй үлдэгдэлтэй зөрчилд албан шаардлага бичигдсэн.
- Санхүүгийн үр дүнгийн тайлан дахь үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого нь үндсэн хөрөнгийн болон бараа материалын тайлангийн тодруулгаас 12,500.3 мянган төгрөгөөр зөрүүтэй байсныг аудитын явцад залруулга хийгдсэн.

Засаг даргын нэгтгэсэн санхүү байдлын тайланд бараа материалын үлдэгдэлд ЕБС-ийн 45,458.3 мянган төгрөгийн шатах тослох материалыг орлогоор бүртгэж, үлдэгдлээр тайлагнасан байсныг аудитын явцад залруулсан.

3.5.6 Үндсэн хөрөнгө

Үндсэн хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл цэвэр дүнгээр 2,120,718.8 мянган төгрөг болж, өмнөх оноос 5,694,867.6 мянган төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт 7. Үндсэн хөрөнгийн үлдэгдэл

/мянган төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Биет хөрөнгө	7,394,985.73	1,468,322.77	-5,926,662.95
Барилга, байгууламж, орон сууц	6,825,513.71	877,442.70	-5,948,071.01
Авто-тээврийн хэрэгсэл	67,178.54	174,693.48	107,514.94
Машин тоног төхөөрөмж(компьютер)	230,058.00	147,918.78	-82,139.22
Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	120,379.81	20,815.19	-99,564.62
Зам, гүүрийн байгууламж	11,063.38	8,960.78	-2,102.60
Бусад үндсэн хөрөнгө	121,955.20	237,448.45	115,493.25
Номын фонд	18,837.08	1,043.40	-17,793.68
Биет бус хөрөнгө	420,600.71	652,396.06	231,795.35
Программ хангамж	954.31	448.06	-506.25
Бусад биет бус хөрөнгө	419,646.40	651,948.00	232,301.60

Эх сурвалж: Засаг даргын 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Үндсэн хөрөнгийн жилийн эцсийн 2,120,718.8 мянган төгрөгийн үлдэгдлийн 94,3 хувь буюу 1,998,825.2 мянган төгрөгийг сумын ЗДТГ, 5,7 хувь буюу 121,696.7 мянган төгрөгийг Ойн анги, 196.9 мянган төгрөгийг эмийн эргэлтийн сангийн хөрөнгө эзэлж байна.

Үндсэн хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл 5,694,867.6 мянган төгрөгөөр буурсан нь тайлант онд 1,003,983.1 мянган төгрөгөөр нэмэгдэж, гүйцэтгэл, үр дүнгээр санхүүжих улсын төсвийн байгууллагууд ЕБС-ийн 5,299,361.7 мянган төгрөгийн, Цэцэрлэгийн 575,776.2 мянган төгрөгийн, Эрүүл мэндийн төвийн 371,867.2 мянган төгрөгийн, Соёлын төвийн 226,861.9 мянган төгрөгийн, нийт 6,473,867.1 мянган төгрөгийн үндсэн хөрөнгийг шилжүүлсэнтэй холбоотой байна.

Аудитын илрүүлэлт:

ЗДТГ-ын санхүүгийн тайлангийн аудитаар шинэ хөдөө төслийн хүрээнд нийлүүлэгдсэн 105,872.7 мянган төгрөгийн хөдөө аж ахуйн тоног төхөөрөмжийг үндсэн хөрөнгийн авто тээврийн хэрэгсэл дансанд буруу ангилан бүртгэж тайлагнасныг аудитын явцад залруулсан.

3.5.7 Өр төлбөр

Нийт өр төлбөрийн дансны эцсийн үлдэгдэл 3,312.2 мянган төгрөг болж, өмнөх оноос 1,283.9 мянган төгрөгөөр өссөн байна.

Хүснэгт 8. Нийт өр төлбөрийн үлдэгдэл

/ мянган төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Ажиллагчидтай холбогдсон өглөг	0.0	0.0	
Бараа үйлчилгээний зардлын өглөг	1,442.00		-1,442.0
Байгууллагад төлөх өглөг	586.3	3,312.2	2,725.9
Дүн	2,028.3	3,312.2	1,283.9

Эх сурвалж: Засаг даргын 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Өр төлбөр дансны эцсийн үлдэгдэл 1,283.9 мянган төгрөгөөр өссөн нь Орон нутгийн хөгжлийн санд 2,899.0 мянган төгрөгийн өглөгийг шинээр бүртгэсэнтэй холбоотой байна.

Өр төлбөрийн жилийн эцсийн 3,312.2 мянган төгрөгийн үлдэгдлийн 2,899.0 мянган төгрөг нь орон нутгийн хөгжлийн сангийн, 346,9 мянган төгрөг нь эмийн эргэлтийн сангийн, 66.3 мянган төгрөг нь ойн ангийн өглөг эзэлж байна.

Аудитын илрүүлэлт:

Засаг даргын аудитад ирүүлсэн нэгтгэсэн санхүү байдлын тайланд ЕБС-ийн халаалтын өглөг 45,458.3 мянган төгрөгийг буруу нэгтгэснийг аудитын явцад залруулсан.

3.5.10 Засгийн газрын хувь оролцоо

Засгийн газрын хувь оролцоо дансны эцсийн үлдэгдэл 3,886,168.9 мянган төгрөг болж, өмнөх оноос 5,555,283.1 мянган төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт 9. Засгийн газрын хувь оролцоо

/ мянган төгрөгөөр /			
Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	3,432,225.7	1,112,351.8	-2,319,873.90
Хуримтлагдсан үр дүн	6,009,226.3	2,773,817.1	-3,235,409.20
Өмнөх үеийн үр дүн	3,248,036.4	7,921,559.8	4,673,523.40
Тайлант үеийн үр дүн	15,210.4	-5,374,650.1	-5,389,860.50
Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	2,745,979.5	226,907.4	-2,519,072.10
Дүн	9,441,452.0	3,886,168.9	-5,555,283.10

Эх сурвалж: Засаг даргын 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Засгийн газрын хувь оролцоо дансны эцсийн үлдэгдэл өмнөх оноос 5,555,283.1 мянган төгрөгөөр буурсан нь гүйцэтгэл, үр дүнгээр санхүүжих улсын төсвийн байгууллагуудын хөрөнгийг шилжүүлснээр засгийн газрын сан 2,319,873.9 мянган төгрөгөөр, хөрөнгийн дахин үнэлгээ 2,519,072.1 мянган төгрөгөөр буурч, өмнөх үеийн үр дүн 4,673,523.4 мянган төгрөгөөр нэмэгдэж, тайлант үеийн үр дүн 5,389,860.5 мянган төгрөгөөр буурсантай холбоотой байна.

3.5 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасны дагуу төсвийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад эрх бүхий байгууллага, төсвийн захирагч нь тус хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д заасан төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

3.5.1 Төсвийн төлөвлөлт

Төв аймгийн Батсүмбэр сумын орон нутгийн төсвийн байгууллагуудын 2022 оны төсвийн төсөлд хүргүүлсэн орлого, зардлыг тооцоолол, төлөвлөгөөг ирүүлээгүй болно.

Батсүмбэр сумын ИТХ-ын 2021 оны 12 дугаар сарын 20-ний өдрийн “сумын 2022 оны төсөв батлах тухай” 02 дугаар тогтоолоор 2022 онд төсөвт төвлөрүүлэх татварын ба татварын бус орлогыг 866,364.8 мянган төгрөгөөр, төсвийн жилд зарцуулах зарлагын нийт хэмжээг 2,433,421.4 мянган төгрөгөөр баталсан байна.

3.5.2 Төсвийн гүйцэтгэл

Батсүмбэр сумын ИТХ-ын 2022 оны 7 дугаар сарын 05-ны өдрийн “Сумын 2022 оны тодотгосон төсөв батлах тухай” 02 дугаар тогтоолоор орон нутгийн төсөвт төвлөрүүлэх орлогыг 10,671.0 мянган төгрөгөөр бууруулан 855,693.8 мянган төгрөгөөр, 2022 оны төсвийн жилд зарцуулах зарлагын хэмжээг 1,969,664.0 мянган төгрөгөөр, хоршоо хөгжүүлэх сангийн эх үүсвэрийг 150,300.0 мянган төгрөгөөр, нийт 2,119,964.0 мянган төгрөгийг тодотгон баталсан байна.

Төсвийн захирагчийн хэрэгжүүлэх 9 хөтөлбөрийн 13 арга хэмжээг санхүүжүүлэхээр орон нутгийн төсвийн орлогоос 855,693.8 мянган төгрөг, орон нутгийн төсөвт олгох санхүүгийн дэмжлэгээс 651,205.5 мянган төгрөг, Орон нутгийн хөгжлийн санд олгох орлогын шилжүүлэг 316,623.0 мянган төгрөг, Орон нутгийн хөгжлийн сангийн шилжих үлдэгдлээс 110,000.0 мянган төгрөг, төсвийн урьд оны шилжих үлдэгдлээс 6,642.5 мянган төгрөг, хоршоо хөгжүүлэх сангийн эх үүсвэрээс 150,300 мянган төгрөгийг бүрдүүлэхээр байна.

Гүйцэтгэлээр аймгийн төсвөөс санхүүгийн дэмжлэг 651,205.5 мянган төгрөг, орон нутгийн төсвөөс 1,364,280.2 мянган төгрөг, үндсэн болон туслах үйл ажиллагааны орлогоос 110,056.0 мянган төгрөгийн эх үүсвэрийг бүрдүүлж, 92,403.0 мянган төгрөгийн үлдэгдлийг төсөвт буцаан төвлөрүүлж төсвийн тохируулга хийгдсэн байна.

Төсвийн нийт зардлын гүйцэтгэл 1,617,776.5 мянган төгрөг буюу 76,3 хувьтай байгаа нь цалин хөлс, НДШ-ийн зардал 34,595.8 мянган төгрөг, байр ашиглахтай холбоотой зардал 6,133.1 мянган төгрөг, хангамж бараа материалын зардал 328.7 мянган төгрөг, эд хогшил, урсгал засварын зардал 668.8 мянган төгрөг, дотоод томилолтын зардал 12.4 мянган төгрөг, бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил үйлчилгээ 257.0 мянган төгрөг, бараа үйлчилгээний бусад зардал 42,037.7 мянган төгрөг, урсгал шилжүүлэг 502.9 мянган төгрөг, хөрөнгийн зардал 300,744.7 мянган төгрөгөөр хэмнэснээс шалтгаалсан байна.

Цалин шимтгэлийн зардал орон тоо дутуу ажилласнаас, хөрөнгийн зардал тендер сонгон шалгаруулалттай холбоотойгоор хэмнэгдсэн байна.

Хүснэгт 10. Хөтөлбөр, арга хэмжээний төлөвлөгөө, гүйцэтгэл

/мянган төгрөгөөр/					
д/д	Хөтөлбөр, арга хэмжээ	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Биелэлт
1	Орон нутгийн өөрөө удирдах ёсны байгууллага-үндсэн үйл ажиллагааны зардал	73,515.5	70,342.9	3,172.6	95.7
2	Орон нутгийн гүйцэтгэх засаглалын удирдлага-үндсэн үйл ажиллагааны зардал	602,119.7	477,338.1	124,781.6	79.3
3	Ерөнхий боловсролын сургууль-тогтмол зардал	479,358.6	479,358.6	0.0	100.0
4	Сургуулийн өмнөх боловсрол-тогтмол зардал	108,341.5	106,608.9	1,732.6	98.4
5	Соёлын үйлчилгээ-тогтмол зардал	28,411.2	25,840.2	2,571.0	91.0
6	Эрүүл мэндийн төв-тогтмол зардал	55,257.2	54,630.8	626.4	98.9
7	Ойн анги- үндсэн үйл ажиллагааны зардал	66,146.6	57,787.5	8,359.1	87.4
8	Хоршоо хөгжүүлэх сан- үндсэн үйл ажиллагааны зардал	150,300.0	40,100.0	110,200.0	26.7
9	Орон нутгийн хөгжлийн сан-хөрөнгө оруулалт, төсөл арга хэмжээ	556,514.0	305,769.3	250,744.7	54.9
	Дүн	2,119,964.3	1,617,776.3	502,188.00	

Батлагдсан төсөв, гүйцэтгэл, түүний хэтрэлт, хэмнэлтийг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.5-д харуулав.

3.5.3 Нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.2-т “нэмэлт төсөв, түүнтэй холбогдсон үйл ажиллагаа нь төсвийн нэгэн адил санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн бүрэлдэхүүн хэсэг байна” гэж заасны дагуу байгууллага нэмэлт санхүүжилтийн тайлан гаргах үүрэгтэй.

Нэмэлт санхүүжилтийн харилцах дансаар сумын Засаг даргын тамгын газар нь 95,397.8 мянган төгрөг, ИТХ 400.0 мянган төгрөг, Эрүүл мэндийн төв эхний үлдэгдэл 12,526.7 мянган төгрөг нийт 108,324.6 мянган төгрөгийг зарцуулсан байна

Нэмэлт төсвийн тайланг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.6-д харуулав.

3.5.4 Төсөл хөтөлбөрийн үе шат, хүрэх үр дүн

Тус төсөл хөтөлбөр хэрэгжих хугацаанд нийт 9 хөтөлбөрийн 21 арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн байна.

Хүснэгт 11. Төсөл хөтөлбөрийн арга хэмжээний хүрэх үр дүн, биелэлт

/мянган төгрөгөөр/						
№	Хөтөлбөр	Хэрэгжих хугацаа	Хүрэх үр дүн	Хэрэгжилтийн явц	Зарцуулах төсөв	Зарцуулсан
1	70105- Орон нутгийн өөрөө удирдах ёсны байгууллага	2022.01.01-2022.12.31	Сумын ИТХТ, тэргүүлэгчдийн бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай ажил үйлчилгээгээр хангах, Жилд 4-өөс	Сумын Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын төлөөлөгч, тэргүүлэгчдийн бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай ажил	73,515.5	70,342.9

			доошгүй удаа хурал хийнэ.	үйлчилгээгээр хангаж ажилласан 95.7 %		
2	70106- Орон нутгийн гүйцэтгэх засаглалын удирдлага	2022.01.01-2022.12.31	Орон нутгийн гүйцэтгэх засаглалын удирдлага хэрэгжүүлэх	Хэрэгжилт 79,3%	602,119.7	477,338.1
3	70106-Хоршоо хөгжүүлэх сан	2022.01.01-2022.12.31	Хоршоо хөгжүүлэх сангийн журмыг дагаж мөрдөх	Шаардлага хангасан зээл ирээгүй тул олголт багассан 26,7%	150,300.0	40,100.0
4	71802-Ерөнхий боловсролын сургууль	2022.01.01-2022.12.31	Дулаан, цахилгаанаар бүрэн хангах	Хэрэгжилт 100%	479,358.6	479,358.6
5	71801-Сургуулийн өмнөх боловсрол	2022.01.01-2022.12.31	Дулаан, цахилгаанаар бүрэн хангах	Хэрэгжилт 98,4%	108,341.5	106,608.9
6	71702-Соёлын үйлчилгээ	2022.01.01-2022.12.31	Дулаан, цахилгаанаар бүрэн хангах	Хэрэгжилт 91,0%	28,411.2	25,840.2
7	71602-Эрүүл мэндийн төв	2022.01.01-2022.12.31	Дулаан, цахилгаанаар бүрэн хангах	Хэрэгжилт 98,9%	55,257.2	54,630.8
8	71403-Ойн анги	2022.01.01-2022.12.31	Гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөнд тусгагдсан төсөл арга хэмжээг бүрэн хэрэгжүүлэх	Хэрэгжилт 87,4%	66,146.6	57,787.5
9	70106-Орон нутгийн хөгжлийн сан	2022.01.01-2022.12.31	Орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлэх төсөл хөтөлбөрийг бүрэн хэрэгжүүлэх	Хэрэгжилт 54,9%	556,514.0	305,769.3

4. АУДИТЫН ТАЙЛАН

4.1 Ерөнхий зүйл

Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.1-д “Төрийн аудитын байгууллага аудитын дүнд үндэслэн дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргана” гэж заасны дагуу Төв аймгийн Батсүмбэр сумын Засаг даргын 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайланг танилцуулж байна.

Аудитын тайланд аудит хийгдэх байгууллага, түүний орчин, аудитад хамааралтай дотоод хяналт, нягтлан бодох бүртгэл, санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал, аудитаар илрүүлсэн буруу илэрхийлэл, түүнийг шийдвэрлэсэн байдал, дараагийн аудитаар анхаарах асуудал болон аудиторын дүгнэлт, дүгнэлтийн үндэслэлийг хураангуйлан толилуулав. Мөн байгууллагын орлого бүрдүүлэлт, шилэн дансны мэдээллийг сайжруулахтай холбоотой өгсөн зөвлөмжийг тусгасан болно.

Аудитыг Төв аймаг дахь Төрийн аудитын газрын ахлах аудитор Т.Майцэцэг гүйцэтгэж, хяналтыг аудитын менежер О.Амаржаргал, дарга, тэргүүлэх аудитор Ц.Хишигжаргал нар тус тус хэрэгжүүлсэн.

Төв аймгийн Батсүмбэр сумын Засаг даргын 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төв аймаг дахь Төрийн аудитын газарт сумын Засаг даргын 2023 оны 3 дугаар сарын 09-ний өдрийн 05/62 дугаартай албан бичгээр ирүүлсэн байна.

4.2 Материаллаг байдал

Төлөвлөлтийн болон гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг АДБОУС 2320 дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтээр сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлаас баталсан 2022 оны төсвийн нийт зарлагыг сонгож, материаллаг буруу илэрхийллийн эрсдэл “Дунд” гэж үнэлэн материаллаг байдлын түвшинг 1,5 хувиар тогтоов.

Төлөвлөлтийн материаллаг байдлыг сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлаас баталсан 2022 оны төсвийг, суурь үзүүлэлтийг төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн 2022 оны урсгал үйл ажиллагааны зардал 1,969,664.0 мянган төгрөгөөс 1,5 хувиар буюу 29,544.9 мянган төгрөгөөр, гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг төлөвлөлтийн материаллаг байдлын 75 хувиар буюу 22,158.7 мянган төгрөгөөр тогтоосныг аудитын явцад дахин хянаж шинэчлэн тогтоох шаардлагагүй гэж үзлээ.

4.3 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт

Төв аймгийн Батсүмбэр сумын Засаг дарга нь Төрийн хэмнэлтийн тухай хууль хэрэгжиж эхэлсэнтэй холбоотойгоор авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний талаар мэдээлэл ирүүлээгүй болно.

4.4 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

АДБОУС 4000.16-д нийцлийн аудитыг санхүүгийн тайлангийн аудиттай хослуулан хийх тохиолдолд аудитор аль стандартыг дагаж мөрдөхийг үнэлэх, нийцлийн асуудлын талаарх дүгнэлтийг санхүүгийн тайланд өгөх аудиторын дүгнэлтээс тусад нь салгах хэрэгтэй гэж заасан байна.

4.4.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт

Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор баталсан “Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам”-ын заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор www.shilendans.gov.mn цахим хуудсанд холбогдох мэдээллийг оруулсан байх үүрэгтэй.

Төв аймгийн Батсүмбэр сумын Засаг даргын шилэн дансны цахим хуудсанд өөрчлөгдсөн ерөнхий нягтлан бодогчийн нэрийг солиогүй, тайлант онд байршуулбал зохих

мэдээллээс 28 мэдээллийг хугацаа хоцроож, 1 мэдээллийг байршуулаагүй төлөвтэй байна. Цалингийн зардлаас бусад 5 сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий Эмийн эргэлтийн сангийн 30,018.8 мянган төгрөгийн 5 орлогын гүйлгээ, 41,300.0 сая төгрөгийн 4 зарлагын гүйлгээ, Хоршоо хөгжүүлэх сангийн орлогын 7 гүйлгээ, зарлагын 1 гүйлгээг мэдээлээгүй ба хоршоо хөгжүүлэх сангийн 94,128.2 мянган төгрөгийн хөрөнгө зарцуулахтай холбоотой 2 тушаал болон Орон нутгийн хөгжлийн сангийн 4 ажилтай холбоотой 253,923.0 мянган төгрөгийн шийдвэр, гэрээг мэдээлээгүй байна.

4.4.2 Бусад хууль тогтоомжийн хүрээнд

Тус байгууллагад бусад хууль тогтоомжийн хүрээнд шийдвэрлэх алдаа, зөрчилтэй асуудал гараагүй байна.

Нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийн түвшинд хэрэгжүүлсэн горим сорилд үндэслэн шилэн дансанд байршуулсан мэдээлэл нь шилэн дансны тухай хууль тогтоомжийн холбогдох заалттай нийцээгүй гэж дүгнэлээ.

4.5 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт

4.5.1 Завсрын аудитын талаар

Төв аймгийн Батсүмбэр сумын Засаг даргын эхний хагас жилийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд завсрын аудит хийгдээгүй болно.

4.5.2 Өмнөх аудитын мөрөөр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний үр дүн

Тус байгууллага нь 2021 оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар өгөгдсөн төлбөрийн акт, албан шаардлага зөвлөмжийг хэрэгжүүлэн, сумын Засаг даргын 2022 оны 6 дугаар сарын 21-ний өдрийн 05/152 дугаартай албан бичгээр хэрэгжилтийг ирүүлсэн байна.

Хүснэгт 4 Төлбөрийн акт, албан шаардлага, зөвлөмжийн хэрэгжилт

/мянган төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Өмнөх аудитын үзүүлэлт		Биелэлт		
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Хувь
Акт	1	1,382.3	1	1,382.3	
Албан шаардлага	3	305,189.5	3	305,189.5	
Зөвлөмж	4	131,199.9	4	131,199.9	100
Нийт дүн	3	437,771.7	3	437,771.7	100

4.6 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал

Төв аймгийн Батсүмбэр сумын Засаг даргын санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд дараагийн аудитаар анхаарал хандуулах асуудал байхгүй байна.

5. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

5.1 Залруулсан алдаа

Аудитаар нийт 1,464,179.7 мянган төгрөгийн алдаа илэрснээс аудитын явцад 1,464,179.7 мянган төгрөгийн алдааг залруулав.

1. Засаг даргын нэгтгэсэн санхүү байдлын тайланд Төрийн сангийн харилцах дансны эцсийн үлдэгдлийг 1,225,925.1 мянган төгрөгөөр тайлагнасан нь Сангийн яамны И-хуулганаас татсан 1,300,674.1 мянган төгрөгөөс 74,749.0 мянган төгрөгөөр зөрүүтэй байна. Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.4-д "үнэн зөв байх", 20 дугаар зүйлийн 20.2.3-д "холбогдох олон улсын стандарт, эрх бүхий төрийн байгууллагаас баталсан нягтлан бодох бүртгэлийн стандарт, журам, заавар, энэ хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан зарчмыг баримтлан нягтлан бодох бүртгэл хөтөлж, санхүүгийн тайлан гаргах", Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.5.7-д "байгууллагын санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн мэдээ, тайлан, үр дүнгийн гэрээний биелэлтийг үнэн зөв гаргах, тогтоосон хугацаанд тайлагнах" гэж заасныг болон Санхүүгийн тайлангийн "иж бүрэн байх", "нийцсэн бөгөөд зохистой байх" гэсэн батламж мэдэгдлийг хангаагүй зөрчсөн байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.2-т "Нягтлан бодох бүртгэлийн алдааг алдаа гарсан үеийн санхүүгийн тайланд тусгах замаар залруулна" гэсэн заалтын дагуу залруулга хийгдсэн.

2. Нэгтгэсэн санхүү байдлын тайланд өр төлбөр дансанд ЕБС-ийн халаалтын өглөг 45,458.3 мянган төгрөгийг буруу нэгтгэсэн байна.

Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.4-д "үнэн зөв байх", 20 дугаар зүйлийн 20.2.3-д "холбогдох олон улсын стандарт, эрх бүхий төрийн байгууллагаас баталсан нягтлан бодох бүртгэлийн стандарт, журам, заавар, энэ хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан зарчмыг баримтлан нягтлан бодох бүртгэл хөтөлж, санхүүгийн тайлан гаргах", Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.5.7-д "байгууллагын санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн мэдээ, тайлан, үр дүнгийн гэрээний биелэлтийг үнэн зөв гаргах, тогтоосон хугацаанд тайлагнах" гэж заасныг болон Санхүүгийн тайлангийн "ангилал", "иж бүрэн байх", "нийцсэн бөгөөд зохистой байх" гэсэн батламж мэдэгдлийг хангаагүй зөрчсөн байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.2-т "Нягтлан бодох бүртгэлийн алдааг алдаа гарсан үеийн санхүүгийн тайланд тусгах замаар залруулна" гэсэн заалтын дагуу залруулга хийгдсэн.

3. Нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд ЕБС-ийн 45,458.3 мянган төгрөгийг бараа материалын дансанд шатах тослох материалыг орлогоор бүртгэж, үлдэгдэлд тайлагнасан байна

Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.4-д "үнэн зөв байх", 20 дугаар зүйлийн 20.2.3-д "холбогдох олон улсын стандарт, эрх бүхий төрийн байгууллагаас баталсан нягтлан бодох бүртгэлийн стандарт, журам, заавар, энэ хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан зарчмыг баримтлан нягтлан бодох бүртгэл хөтөлж, санхүүгийн тайлан гаргах", Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.5.7-д "байгууллагын санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн мэдээ, тайлан, үр дүнгийн гэрээний биелэлтийг үнэн зөв гаргах, тогтоосон хугацаанд тайлагнах" гэж заасныг болон Санхүүгийн тайлангийн "ангилал", "иж бүрэн байх", "нийцсэн бөгөөд зохистой байх" гэсэн батламж мэдэгдлийг хангаагүй зөрчсөн байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.2-т "Нягтлан бодох бүртгэлийн алдааг алдаа гарсан үеийн санхүүгийн тайланд тусгах замаар залруулна" гэсэн заалтын дагуу залруулга хийгдсэн.

4. Засаг даргын нэгтгэсэн санхүү үр дүнгийн тайланд үнэ төлбөргүй гарсан зардал үндсэн хөрөнгө дансанд ЕБС-ийн 1,047,737.3 мянган төгрөг, Соёлын төвийн 226,861.9 мянган төгрөгийг, бараа материал дансанд Соёлын төвийн 11,388.2 мянган төгрөгийг шилжүүлсэн бичилт зөрүүтэй байна.

Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.4-д "үнэн зөв байх", 20 дугаар зүйлийн 20.2.3-д "холбогдох олон улсын стандарт, эрх бүхий төрийн байгууллагаас баталсан нягтлан бодох бүртгэлийн стандарт, журам, заавар, энэ хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан зарчмыг баримтлан нягтлан бодох бүртгэл хөтөлж, санхүүгийн тайлан гаргах", Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.5.7-д "байгууллагын санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн мэдээ, тайлан, үр дүнгийн гэрээний биелэлтийг үнэн зөв гаргах, тогтоосон хугацаанд тайлагнах" гэж заасныг болон Санхүүгийн тайлангийн "ангилал", "иж бүрэн байх", "нийцсэн бөгөөд зохистой байх" гэсэн батламж мэдэгдлийг хангаагүй зөрчсөн байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.2-т "Нягтлан бодох бүртгэлийн алдааг алдаа гарсан үеийн санхүүгийн тайланд тусгах замаар залруулна" гэсэн заалтын дагуу залруулга хийгдсэн.

5.Нэмэлт санхүүжилтийн тайланд эрүүл мэндийн төвийн 12,526.7 мянган төгрөгийг мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэлтэйгээр тайлагнасан байна.

Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.4-д "үнэн зөв байх", 20 дугаар зүйлийн 20.2.3-д "холбогдох олон улсын стандарт, эрх бүхий төрийн байгууллагаас баталсан нягтлан бодох бүртгэлийн стандарт, журам, заавар, энэ хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан зарчмыг баримтлан нягтлан бодох бүртгэл хөтөлж, санхүүгийн тайлан гаргах", Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.5.7-д "байгууллагын санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн мэдээ, тайлан, үр дүнгийн гэрээний биелэлтийг үнэн зөв гаргах, тогтоосон хугацаанд тайлагнах" гэж заасныг болон Санхүүгийн тайлангийн "ангилал", "иж бүрэн байх", "нийцсэн бөгөөд зохистой байх" гэсэн батламж мэдэгдлийг хангаагүй зөрчсөн байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.2-т "Нягтлан бодох бүртгэлийн алдааг алдаа гарсан үеийн санхүүгийн тайланд тусгах замаар залруулна" гэсэн заалтын дагуу залруулга хийгдсэн.

Аудитаар нийт 419,370.0 мянган төгрөгийн зөрчил илэрснээс 419,370.0 мянган төгрөгийн 3 зөвлөмж хүргүүлсэн.

5.3 Зөвлөмж

Цаашид анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлын дарааллаар эрэмбэлэн харуулав. Үүнд:

1. Орлого бүрдүүлэлтэй холбоотой асуудал

Илрүүлэлт:

Орон нутгийн төсөвт төвлөрүүлэх орлогын төлөвлөгөө 159,6 хувиар давж биелсэн боловч 6 нэр төрлийн орлого 18,2-67,7 хувиар тасарсан байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 41 дүгээр зүйлийн 41.1-д "Батлагдсан төсвийг хэрэгжүүлэх нарийвчилсан хуваарь, төсвийн дэлгэрэнгүй хуваарилалт, төсвийн зарцуулалт болон бүрдүүлэлтэд тавих хяналтыг төсвийн сар, улирлын батлагдсан хуваарийн дагуу хэрэгжүүлнэ", 41.2.1-д "хуулийн дагуу улс, орон нутгийн төсөвт оруулах болон тухайн төсвийн байгууллагын өөрийн үйл ажиллагааны орлогыг бүрэн төвлөрүүлэх" гэж заасныг болон санхүүгийн тайлангийн "иж бүрэн байх", "нийцсэн бөгөөд зохистой байх" зэрэг батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж:

Орон нутгийн төсөвт төвлөрүүлэх орлогыг нэр төрлөөр жигд биелүүлэх

2. Орлого бүрдүүлэлтэй холбоотой асуудал

Илрүүлэлт:

Орлогын гүйцэтгэлийн тодруулга тайланд төсвийн орлогын төлөвлөгөөг сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлаар тодотгон батлагдсан дүнгээс 10,671.0 мянган төгрөгөөр,

гүйцэтгэлийг аймгийн Татварын хэлтсийн аудитад ирүүлсэн 2022 оны төсвийн орлогын төлөвлөгөөний гүйцэтгэлээс 4,418.5 мянган төгрөгөөр тус тус зөрүүтэй тайлагнасан байна.

Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.4-д "үнэн зөв байх", Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.5.7-д "байгууллагын санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн мэдээ, тайлан, үр дүнгийн гэрээний биелэлтийг үнэн зөв гаргах, тогтоосон хугацаанд тайлагнах" гэж заасныг болон Санхүүгийн тайлангийн "иж бүрэн байх", "нийцсэн бөгөөд зохистой байх" гэсэн батламж мэдэгдлийг хангаагүй зөрчсөн байна.

Өгсөн зөвлөмж:

Сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлаар батлагдсан төлөвлөгөөнд өөрчлөлт орсон тохиолдолд аймгийн Санхүү төрийн сангийн хэлтэст мэдэгдэн өөрчлөлтийг оруулж байх ба татварын байцаагчтай орлогын дүнг сар улирлаар тохирч байх

3. Шилэн дансны мэдээлэлтэй холбоотой асуудал

Илрүүлэлт:

Шилэн дансны цахим хуудсанд өөрчлөгдсөн ерөнхий нягтлан бодогчийн нэрийг солиогүй, тайлант онд байршуулбал зохих мэдээллээс 28 мэдээллийг хугацаа хоцроож, 1 мэдээллийг байршуулаагүй төлөвтэй байна. Цалингийн зардлаас бусад 5 сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий Эмийн эргэлтийн сангийн 30,018.8 мянган төгрөгийн 5 орлогын гүйлгээ, 41,300.0 сая төгрөгийн 4 зарлагын гүйлгээ, Хоршоо хөгжүүлэх сангийн орлогын 7 гүйлгээ, зарлагын 1 гүйлгээг мэдээлээгүй ба хоршоо хөгжүүлэх сангийн 94,128.2 мянган төгрөгийн хөрөнгө зарцуулахтай холбоотой 2 тушаал болон Орон нутгийн хөгжлийн сангийн 4 ажилтай холбоотой 253,923.0 мянган төгрөгийн шийдвэр, гэрээг мэдээлээгүй байна.

Энэ нь Шилэн дансны тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.1-д "мэдээлэл үнэн зөв, бодитой, иж бүрэн байх", 4.1.2-т "мэдээлэл ойлгомжтой, ач холбогдолтой байх" гэж заасантай бүрэн нийцэхгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж:

Шилэн дансанд байршуулах мэдээллийг цаг хугацаанд нь иж бүрэн мэдээлэх

Дээрх зөвлөмжийн биелэлтийг Төв аймаг дахь Төрийн аудитын газарт 2023 оны 6 дугаар сарын 15 -ны өдрийн дотор ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

Санхүүгийн тайлангийн аудитын алдааны нэгтгэл

Алдааны товч утга	Нийт алдаа		Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулсан		Буруу тусган илэрхийлсэн		Үүнээс				Зөвлөмж	
							Залруулсан		Залруул аагүй			
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Засаг дарга	5	1,464,179.7			5	1,464,179.7	5	1,464,179.7				
ЗДТГ	2	121,672.1			2	121,672.1	2	121,672.1				
ИТХ	1	154,000.0			1	154,000.0	1	154,000.0				
Дүн	8	1,739,851.8			8	1,739,851.8	8	1,739,851.8				

Зөрчлийн товч утга	Нийт зөрчил		Үүнээс									
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж		Хариуцлага тооцуулах албан шаардлага		Хууль, хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн асуудал	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Албан тушаалтны тоо	Тоо	Дүн
Засаг дарга	2	15,089.5					2	15,089.5				
ЗДТГ	3	9,600.0	1	600.0	1	9,000.0	1					
Ойн анги	2	563.2					2	563.2				
Дүн	7	25,252.7	1	600.0	1	9,000.0	5	15,652.7				

Зөрчлийн товч утга	Нийт зөрчил		Үүнээс					
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилттэй холбоотой зөрчил								
Засаг дарга	1	0					1	
ОНХС	1	253,923.0					1	253,923.0
ХХС	1	94,128.2					1	94,128.2
ЭЭС	1	71,318.8					1	71,318.8
Ойн анги	1						1	0
Дүн	5	419,370.0					5	419,370.0
Бусад хууль тогтоомжтой холбоотой зөрчил								
Дүн								
Нийт дүн	5	419,370.0					5	419,370.0